

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Соціологічний факультет

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Цифровізація освіти: соціологічний ракурс

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) рівень

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність _____ 054 Соціологія
(шифр і назва)

освітня програма _____ Цифровий соціум
(шифр і назва)

спеціалізація _____ вибірковий пакет дисциплін навчального плану

вид дисципліни _____ за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ соціологічний

2022/ 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою соціологічного факультету

«15» червня 2022 року, протокол № 7

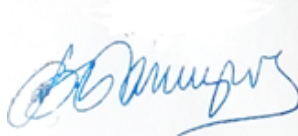
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Лариса ХИЖНЯК, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

Протокол від «27» квітня 2022 року № 3

В.о.завідувача кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

(підпис)

Віль БАКІРОВ

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) _____
Цифровий соціум
назва освітньої програми

Гарант освітньої програми

_____ Цифровий соціум

(підпис)

Лариса ХИЖНЯК

(прізвище та ініціали)

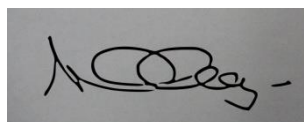
Програму погоджено науково-методичною комісією

соціологічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ ____ ” _____ 2022 року № ____

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

(підпис)

Юлія СОРОКА

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Цифровізація освіти: соціологічний ракурс**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Цифровий соціум» підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 054 Соціологія

1.

Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – сформувати у студентів і студенток концептуальні уявлення про соціологічне вивчення трансформації освіти в цифровому суспільстві та базові практичні компетенції щодо освітніх моделей, технологій та змін, спричинених цифровізацією освіти.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни.

Здобувачі повинні набути такі компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.

СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень.

СК05. Здатність обговорювати результати соціологічних досліджень та проектів українською та іноземною мовами.

СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК07. Здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми.

СК08. Здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями.

Основні завдання вивчення дисципліни: надати концептуальні знання про сутність, передумови та наслідки цифровізації освіти;

- ознайомити студентів та студенток з ключовими категоріями, теоретичними підходами до вивчення цифровізації освіти та практичними вітчизняними та світовими дослідженнями в галузі цифровізації освіти; дати практичні навички стосовно використання цифрових освітніх технологій та моделей цифровізації освіти.

1.3. Кількість кредитів: 4.

1.4. Загальна кількість годин: 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	1-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	4 год.
Лабораторні заняття	

год.	год.
Самостійна робота	
88 год.	108 год.
у тому числі контрольна робота	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі повинні продемонструвати такі

Програмні результати навчання:

ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

ПР04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.

ПР05. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.

ПР06. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ПР09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Цифровізація освіти в контексті розвитку цифрового суспільства

Тема 1. Цифровізація освіти в міждисциплінарному дискурсі

Зміна підходів до освітньої діяльності в цифровому соціумі. Ідея цифровізації освіти: її прихильники і противники. Дослідження цифровізації освіти у філософії культури і філософській антропології, соціальній філософії, філософії і соціології освіти, психології, педагогіки вищої школи. Принципи історизму та системності у вивченні цифровізації освіти. Структурно-функціональний, інституціональний і соціокультурний підходи до вивчення феномена цифровізації освітнього простору в умовах розвитку сучасного суспільства.

Соціальні наслідки цифровізації освіти. Загрози дегуманізації освітніх та інших соціальних відносин, можливого поглиблення кризи інтелектуальної культури людей, їхньої здатності до творчості, зростання прагматизму та індивідуалізму на основі цінностей особистого комфорту та егоїстичного споживання.

Тема 2. Освітній простір в цифровому суспільстві

Цифровізація як фактор розвитку системи освіти. Цінності освіти в цифровому суспільстві. Цифрова культура і цифровізація освіти. Роль освіти у формуванні інтелектуальної культури цифрового суспільства.

Етапи розвитку цифрового навчання і цифрової освіти в світі. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси.

Сутність освітнього процесу в цифровому соціумі, його цінності та ідеали. Етапи розвитку цифровізації освіти. Основні характеристики цифровізації освіти. Цифровізація і розвиток інформаційно-комунікативних технологій в освіті.

Трансформація пізнавального процесу в умовах цифровізації освіти. Інклюзивна

освіта в умовах цифровізації освітнього середовища. Навчання протягом життя та професійний розвиток у цифровому середовищі.

Тема 3. Цифровізація закладу освіти як фактор його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг

Нормативно-правове забезпечення електронної освіти в сучасних університетах.

Вимоги до цифрового освітнього закладу з боку ринку праці і ринку освітніх послуг.

Цифровізація закладу освіти в умовах запровадження технологічних новацій. Вплив цифровізації на вимоги до тих, хто навчає, і здобувачів, стимулювання становлення нових організаційних освітніх структур. Розгортання цифрових освітніх форматів і комплексні зміни в архітектурі освіти, зміни звичних форм і методів навчання.

«Цифровий кампус» в закладі вищої освіти: сутність, проблеми розбудови і розвитку.

Освітня роль цифрових бібліотек в сучасному світі.

Поширення цифрової освіти в освітніх організаціях різних рівнів. Проблема ефективності різних форм цифрової освіти в системі формальної та неформальної освіти.

Тема 4. Цифрова освіта, цифрові освітні технології в умовах глобальної освітньої цифровізації

Співвідношення цифрової освіти і цифрових освітніх технологій. Еволюція освітніх технологій. Традиційні й цифрові освітні технології. Поєднання віртуального і реального компонентів навчання. Збагачення реальних навчальних ситуацій цифровими даними. Цифрові технології і варіанти проектування освітніх процесів. Формати навчання за допомогою цифрових ігор.

Глобальна цифровізація і цифрова культура та їх вплив на сучасну освіту. Сутність глобальної освітньої цифровізації та її вплив на національні системи освіти. Проблема переходу освіти з національних пріоритетів розвинених країн у світові пріоритети.

Переваги, обмеження й вади використання цифрових технологій в системі освіти.

Розділ 2. Система цифрової освіти в соціологічному вимірі

Тема 5. Інфраструктура закладів освіти в умовах їхньої цифровізації

Цифрові, кадрові, організаційно-управлінські ресурси для трансляції цифровізації освіти. Зміна характеру соціальних комунікацій в умовах цифровізації освіти.

Фактори, що впливають на ефективність реалізації цифровізації освіти в світі. Ризики впровадження цифрових технологій в освіті. Безпека цифрового освітнього середовища як соціологічна проблема. Фактори розвитку цифровізації освіти України.

Проблема вимірювання якості цифрової освіти.

Тема 6. Цифрова грамотність: соціологічний ракурс

Цифровізація та її вплив на освітній простір у контексті формування ключових компетентностей. Компетентнісний підхід в освіті. Професійні та соціальні компетенції учасників освітнього процесу. Комунікативна компетентність та її роль в цифровому суспільстві.

Затребуваність цифрової грамотності. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. Цифрова компетентність як ключова компетентність в умовах четвертої промислової революції. Рівні володіння цифровими компетентностями. Учасники цифрового освітнього процесу, їх ідентифікація. Сутність, ознаки, методи вимірювання цифрової компетентності. Основні компоненти цифрової компетентності згідно з DigComp 2.0. Чинники, які визначають цифрову компетентність. Методи розвитку інтелекту і творчих здібностей у цифровому освітньому середовищі.

Тема 7. Менеджмент освіти в умовах цифрової трансформації суспільства

Переосмислення структури управління й прийняття рішень в освіті в цифровому соціумі. Методи і стилі управління освітнім закладом в умовах цифровізації освіти. Технологічні освітні платформи та проблема їх відповідності індивідуальним потребам користувачів. Академічна мобільність здобувачів і викладачів у цифровому суспільстві.

Студентське самоврядування в умовах цифровізації вищої освіти.

Ризики цифрової трансформації закладів освіти: діагностика, способи формування готовності до цифрового освітнього середовища.

Джерела проблем, ризики та визначення перспектив цифровізації освіти.

Соціологічна експертиза цифрової реформи освіти.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
Розділ 1. Цифровізація освіти в контексті розвитку цифрового суспільства								
Тема 1. Цифровізація освіти в міждисциплінарному дискурсі	17	2	2	13	18	1	1	16
Тема 2. Характеристики освітнього середовища в умовах його цифровізації	17	2	2	13	15			15
Тема 3. Цифровізація закладу освіти як фактор його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг	17	2	2	13	17	1		16
Тема 4. Цифрова освіта, цифрові освітні технології в умовах глобальної освітньої цифровізації	21	4	4	13	20	1	1	18
Разом за розділом 1	72	10	10	52	70	3	2	65
Розділ 2. Система цифрової освіти в соціологічному вимірі								
Тема 5. Інфраструктура закладів освіти в умовах їхньої цифровізації	17	2	2	13	17	1	1	15
Тема 6. Цифрова грамотність: соціологічний ракурс	17	2	2	13	17	1	1	15
Тема 7. Менеджмент освіти в умовах цифрової трансформації суспільства	14	2	2	10	16	1		15
Разом за розділом 2	48	6	6	36	50	3	2	45
Усього годин	120	16	16	88	120	6	4	110

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Цифровізація освіти в міждисциплінарному дискурсі	2	1
2	Характеристики освітнього середовища в умовах його цифровізації	2	
3	Цифровізація закладу освіти і його конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг	2	1
4	Цифрова освіта, цифрові освітні технології в умовах глобальної освітньої цифровізації	4	1
5	Інфраструктура закладів освіти в умовах їхньої цифровізації	2	
6	Цифрова грамотність: соціологічний ракурс	2	1
7	Менеджмент освіти в умовах цифрової трансформації суспільства	2	
Усього годин		16	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вивчення рекомендованої основної та допоміжної літератури до тем навчальної дисципліни (наведено в планах семінарів)	12	24
2	Виконання завдань до тем семінарів навчальної дисципліни	14	18
3	Підготовка й оформлення тексту та презентації (доповіді) контрольної роботи на семінарі (програми соціологічного дослідження та аналітичної довідки)	42	42
4	Підготовка до поточного контролю знань (тестові завдання)	10	6
5	Підготовка до підсумкового контролю знань (залікова робота)	10	20
Усього годин		88	110

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

Контрольна робота

Контрольна робота складається з двох завдань, а саме:

1. Розробити програму соціологічного дослідження на тему «*Стан якості освіти в освітньому закладі та шляхи її підвищення в умовах цифрового суспільства*». Студенти і студентки самостійно обирають вид закладу освіти (дошкільної, шкільної, професійно-технічної, вищої освіти, післядипломної - освіти для дорослих). У програмі соціологічного дослідження виконати такі завдання: 1) обґрунтувати актуальність теми; 2) провести теоретичну та емпіричну інтерпретацію понять; 3) обґрунтувати метод дослідження; 4) розробити Бланк опитувального листа (спостереження тощо) для реалізації методу дослідження.
2. Підготувати аналітичну довідку на тему «SWOT-аналіз цифровізації обраного закладу освіти».

7. Методи навчання

Лекційні заняття. Методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький; наочні методи - ілюстрація, демонстрація (презентація лекцій, кейсів, фільмів для дискусії).

Семінарські заняття: есе, аналітичні завдання, індивідуальні та групові проєкти та презентація їх результатів, колективне обговорення дискусійних питань; доповіді (реферати),

тестові завдання.

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною

Шифр ПРН (відповідно до ОПП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
ПР01	<i>Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Оцінювання участі в дискусіях на семінарах; виконання завдань до тем семінарів і до контрольної роботи
ПР02	<i>Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Практичні завдання; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація); виконання завдань до контрольної роботи
ПР04	<i>Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Участь у дискусіях «Відкритий мікрофон», виконання завдань до тем семінарів і до контрольної роботи; тестовий контроль
ПР05	<i>Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Участь у дискусіях «Відкритий мікрофон», виконання завдань до тем семінарів і до контрольної роботи; тестовий контроль
ПР06	<i>Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з</i>	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Участь у дискусіях «Відкритий мікрофон», виконання завдань до тем семінарів і до контрольної роботи; тестовий контроль

	європейськими та євроатлантичними інституціями		
ПР09	Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання	Участь у дискусіях «Відкритий мікрофон», виконання завдань до контрольної роботи; тестовий контроль

Додатково можуть враховуватись такі види активностей студентів і студенток:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом).

8. Методи контролю

Поточний контроль знань: оцінювання активності здобувачів під час аудиторних занять, їхня участь у дискусіях, перевірка практичних завдань до семінарів та завдань до контрольної роботи, перевірка тестових завдань до тем навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль – залікова робота.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, контрольна робота										Залікова робота	Сума
Теми							Контрольна робота	Разом			
Розділ 1				Розділ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	25	60	40	100	
5	5	5	5	5	5	5					

Загальна оцінка навчальної діяльності складається з таких видів роботи

№	Вид роботи	Кількість балів	Кількість видів роботи (завдань)	Сума балів
1	Практичні завдання до тем семінарів, дискусії, поточний контроль знань	5	7	35
2	Завдання до контрольної роботи (4 завдання до частини 1 та 1 завдання – до частини 2)	5	5	25
3	Залікова робота			40
				Разом: 100

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Критерії оцінювання поточного контролю (завдань до тем семінарів)

Дуже високий	Відповідь повна, глибока, змістовна, знання матеріалу з теми,
---------------------	---

рівень 5 балів	вільне володіння термінами та поняттями дисципліни, відповіді характеризуються креативним підходом, наведено приклади.
Високий рівень 4 бали	Відповідь глибока та змістовна, свідчить про знання теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільне володіння термінами та поняттями дисципліни, відповіді характеризуються креативним підходом, однак є 1-2 помилки і не наведено приклади.
Середній рівень 3 бали	Відповідь змістовна, посереднє знання теоретичного матеріалу, посереднє володіння термінами та поняттями. Однак є деякі неточності, відповідь не самостійна, немає креативного підходу.
Низький рівень 2 бали	Слабке знання як теорії, так і практики цифровізації, багато помилок, немає прикладів та аргументів.
Дуже низький рівень 1 бал	Дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; відсутні навички аналізу проблем цифровізації освіти, багато змістовних помилок.

Критерії оцінювання контрольної роботи

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Обґрунтування актуальності теми.	5
2	Теоретична та емпірична інтерпретація понять.	5
3	Обґрунтування методу дослідження.	5
4	Розробка Бланку опитувального листа (опитування, спостереження тощо) для реалізації методу дослідження.	5
5	Аналітична довідка на тему «SWOT-аналіз цифровізації обраного виду закладу освіти».	5
	Усього	25

Підсумковий контроль – залікова робота, яка включає відповіді студентів і студенток на тестові завдання і відповідь на одне творче завдання.

Критерії оцінювання підсумкової залікової роботи

Під час заліку студент / студентка може одержати до 40 балів, а саме: до 35 балів – за тестові завдання (35 тестових завдань x 1 бал = 35 балів) і до 5 балів – за виконання творчого завдання з навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали
90 – 100	Зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна

Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

Опис рамки цифрової компетентності для громадян України. 2021 / Міністерство цифрової трансформації України. Цифрова освіта. https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/%D0%9E%D0%A0%20%D0%A6%D0%9A.pdf

Електронна освіта: термінологічний словник / за ред. В. С. Бакірова. Харків: Вид-во Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна, 2016. 164 с.

Освіта в Україні: виклики та перспективи. Інформаційно-аналітичний збірник. Київ, 2020. 292 с.

Швачич Г. Г. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник / Г.Г. Швачич, В. В. Толстой, Л. М. Петречук, Ю. С. Іващенко, О. А. Гуляєва, О. В. Соболенко. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.

Altbach Philip G. Global Perspectives on Higher Education. JHU Press, 2016. 352 p.

Boven William G. Higher Education in the Gigital Age. Princeton University Press, 2013. 224 p.

Допоміжна

Наукові журнали

Вища освіти України. – <https://wou.npu.edu.ua/>

Вища школа. – <https://www.wikiwand.com/uk/>

Міжнародне електронне наукове фахове видання «Інформаційні технології і засоби навчання». – <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>

Статті. Монографії

Академічна доброчесність: виклики сучасності / Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 1 – 13.10.2018). Варшава, 2018. 162 с.

Анісімова О. М., Спектор А. Ю. Аналіз використання інформаційно-комунікаційних платформ в освіті. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2018. № 3. С. 6–15.

Арешонков В. Ю. Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2020. № 2. С. 1–6.

Бакіров В. Класика, що випереджає час. *Вища освіта України*. 2021. № 2. С. 13–18.

Бакіров Віль. Університетські культурні практики: проблеми евалюації. *Український соціологічний журнал*. 2020. № 24. С. 7–13.

Бакіров В., Посохов С. Класичний університет як культурний хаб. *Universitates*. 2020. № 1. С. 54–69.

Біденко Є. Європейський вимір системи освітніх цінностей. *Вища освіта України*. 2019. № 4. С. 75–81.

Буйницька О., Варченко-Троценко, Л., Грицеляк Б. Цифровізація закладу вищої освіти. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 1. С. 64–79.

Василик А. В., Кушнір А. І. Компетенції HR-фахівця в епоху цифрових технологій. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. № 9. С. 119–127.

Гаврілова Л. Г., Топольник Я. В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. № 5. Том 61. С. 1-14.

Гужва В. М. Цифрова трансформація університетів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 4 (21). С. 507–604.

Дебич М. Інтернаціоналізація систем забезпечення якості вищої освіти як глобальна тенденція. *Вища освіта України*. 2020. № 2. С. 81–88.

Дебич М. Мобільність студентів і якість вищої освіти в європейському освітньому і науковому просторі. *Вища школа*. 2019. № 1. С. 34–50.

Жовнір А. О. Проблематика соціальних комунікацій у контексті формування та розвитку електронної освіти. *Науковий журнал «Габітус»*. 2019. Вип. 9. С. 65–68.

Жовнір А. Електронізація соціальних комунікацій у сучасному українському суспільстві: мережеві підходи. *Соціологічні студії*. 2019. № 1 (14). С. 33–37.

Іванюк І. В. Формування цифрової компетентності вчителів у скандинавських країнах. *Педагогіка і психологія*. 2019. № 1. С. 69–77.

Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку // Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня

2019 р. / За ред. В.Г. Кременя, О.І. Ляшенка; укл. А.В. Яцишин, О.М. Соколюк. К, 2019. 361 с.

Кай Чжан. Змішане навчання та розвиток цифрової компетентності студентів гуманітарних факультетів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 47. Том 4. С. 273–276.

Клепо С. Практична філософія компетентнісного підходу в освіті. *Вища освіта України*. 2021. № 1. С. 26–38.

Коваленко О. Статути європейських та українських університетів: порівняльна характеристика. *Вища освіта України*. 2020. № 3. С. 79–86.

Курбатов С. В., Рогожа М. М. Місія університету в західноєвропейській культурі (етичні та соціологічні аспекти). (Частина II). *Філософія освіти. Philosophy of Education: науковий журнал*/ Ін-т вищої освіти НАПН України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова, 2020. № 1. С. 113–130.

Курдюмова І. Експертиза освітніх програм ЄС: деякі особливості мережевої взаємодії (колаборація та комунікація). *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2022. № 13. С. 194–206.

Кучерак І. В. Цифровізація та її вплив на освітній простір у контексті формування ключових компетентностей. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 22. Т. 2. С. 91–94.

Лопушинський І. П. «Цифровізація» освіти в контексті розвитку інформаційного суспільства в Україні. *Педагогічний альманах*. 2018. Вип. 37. С. 44–54.

Надольний І. Освіта – ключовий чинник модернізації суспільства. *Вища школа*. 2019. № 3. С. 19–25.

Наливайко Олексій. Цифровізація освітнього середовища в закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 32. Том 2. С. 188–194.

Подолькіна О. Світові гуманістичні кризи та перспективи суспільного прогресу в умовах глобалізації. *Вища освіта України*. 2019. № 3. С. 35–41.

Хижняк Л. М. Просвітницький потенціал закладів вищої освіти України у формуванні громадянсь-кої ідентичності // Ідентичності народів Центрально-Східної Європи: колективна монографія / Н. Га-пон, В. Міштал, Л. Хижняк та ін.; за ред. Н. Коваліско, А. Єкатеринчука, Р. Радзіка. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. С. 32–42.

Єгорченкова Н. Ю., Тесля Ю. М., Хлевна Ю. Л., Кичань, О. М. Методологічні аспекти створення цифрового університету. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. Серія: Стратегічне управління, управління портфелями, програмами та проектами. 2020. № 1. С. 31–36.

Якимчук О. Компетентісний підхід в освіті: українські реалії. *Вища освіта України*. 2020. № 3. С. 19–25.

Аналітичні звіти

Звіт за результатами маркетингового дослідження привабливості української вищої освіти для іноземних студентів. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/12/07/2.pdf>.

The Times Higher Education World University Rankings 2020. URL: https://timeshighereducation.com/world-university-rankings/2020/worldranking/page/0/length/25/locations/UA/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats.

U21 Ranking of National Higher Education Systems 2020. URL: https://universitas21.com/sites/default/files/202004/U21_Rankings%20Report_0320_Final_LR%20Single.pdf.

Bykov V., Spirin, O., Pinchuk, O. Modern tasks of digital transformation of education. *UNESCO Chair Journal “Lifelong Professional Education in the XXI Century”*. 2020. No 1. P. 27–36.

Ugur N. Digitalization in higher education: A qualitative approach. *International Journal of*

Technology in Education and Science (IJTES). 2020. No 4 (1). P. 18–25.

Karl Maton: Knowledge and knowers: towards a realist sociology of education. Routledge, 2014. 244 p.

Khyzhniak Larysa. Ukrainian Universities in European Educational and Scientific Space: Achievements, Opportunities and Barriers // Ukrainian Sociology in the 21st Century: Methods, Research Results /edited by Vil Bakirov, Yevhen Golovakha. Kharkiv: V.N. Karazin National University, 2018. Pp. 463–472.

Khyzhniak L. M. Opportunities of e-learning at universities in Ukraine in the opinion of teachers (according to empirical sociological research) // Development trends of scholarly knowledge in philosophy, sociology and political sciences: collective monograph. Lviv-Torun: Liha-Pres, 2019. P. 59–76.

Oleksandr Khyzhniak, Kateryna Khyzhniak. Communicative blockers for the development of the virtual campus of higher education in Ukraine // A Virtual Higher Education Campus in a Global World: The Role of the Academic Campus in an Era of Technological Progress. Nitza Davidovitch (Editor). 2019. P. 143–158.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/>

Бабаєв В. М., Стадник Г. В., Момот Т. В. Цифрова трансформація в сфері вищої освіти в умовах глобалізації. *Комунальне господарство міст. Економічні науки*. 2019. № 2. С. 2-9. http://nbuv.gov.ua/UJRN/kgm_econ_2019_2_3

Бакіров В., Агарков М. Пандемія може назавжди змінити вищу освіту. Як оцінюють майбутнє університетів міжнародні експерти. <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/pandemija-mozhe-nazavzhdi-zminiti-vishchu-osvitu.html>

Бєбко С. Кластеризація освітнього простору та створення міжнародних консорціумів. *Економіка та суспільство*. 2020. Випуск 22. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-65>

Бучинська Т. Зарубіжна практика формування універсальних компетентностей сучасного фахівця в умовах революції 4.0. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 26. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-19>

Волобоя І., Кравчук О., Паращук Є. Універсальна модель компетентностей для роботи у дистанційному режимі. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-36>

Гужва В. М. Цифрова трансформація університетів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 21. С. 597–604. http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/92.pdf

Либак І. Сучасні детермінанти гармонізації ринків праці та освітніх послуг. *Економіка та суспільство*. 2020. Випуск 22. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-31>

Миськевич Т. Цифрова нерівність у сучасному суспільстві: український вимір світових тенденцій. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2019. Випуск 3. С. 87–107. <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/download/169673/170934/378289>

Михайлова Є. Трансформація освіти в системі інформаційного суспільства. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 29. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-16>

Нямещук Г. В. Зовнішньоекономічна діяльність закладів вищої освіти України: логіка та контроль процесу організації набору іноземних студентів. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2018. № 6. С. 75-82. <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No6/75.pdf>

Освіта заради справедливості Серія університетських модулів: Доброчесність та етика.

https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_13_final_UKR.pdf

Самойлик Ю. Закордонний досвід державного управління сферою освітніх послуг. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-88>

Хижняк О. В., Жовнір А. О. Електронна освіта як форма наукових онлайн-комунікацій: можливості та бар'єри в умовах карантину. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. 2020. Vol. VIII (42), Iss. 242. С. 33-36. URL: https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/hum_viii_242_42.pdf

Цифровізація освіти в дії. URL: <http://imzo.gov.ua/2017/11/01/tsyfrovizatsiya-osvity-ukrajiny-v-diji/>

Цифрова адженда України – 2020. («Цифровий порядок денний»–2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проєкти «цифровізації» України до 2020 року. [Електронний ресурс]. URL:<https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>. Horizon Report, 2018. URL: <https://library.educase.edu/resources/2018/8/2018-nmc-horizon-report>

ЮНЕСКО опублікувала п'ять принципів медійної та інформаційної грамотності. Детектор медіа. 24 лютого 2017. URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/18453/2017-02-24-yunesko-opublikovala-pyat-pryntsyviv-mediynoi-ta-informatsiynoi-gramotnosti/>

World Bank Group. 2019. Review of the Education Sector in Ukraine: Moving toward Effectiveness, Equity and Efficiency. World Bank, Washington, DC. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32406>

Morze N. Design of a University Learning Environment for SMART Education/ N.Morze, E. Smyrnova-Trybulska, O. Glazunova // Smart Technology Applications in Business Environments. IGI Global. 2017. P. 221–248.

Jyoti B., Ishani B. Impact of Covid-19 Pandemic on Higher Education: A Critical Review. URL: <http://www.gunetwork.org/report/impact-covid-19-pandemic-higher-education-critical-review>

Khyzhniak O., Zhovnir A., Shkrebet S. Features of e-learning institutionalization in Ukrainian HEIs in the context of a pandemic: sociological research results. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*. 2021. Iss. 7. P. 1-19. URL: <https://dergipark.org.tr/en/pub/jscs/issue/62739/917201>

Khyzhniak, O., Zhovnir, A., Mikhno, N., Stadnik, O., Folomieiev, M., & Shapoval, A. (2021). E-Learning Efficiency in an Age of Global Risks and Changes. *Postmodern Openings*, 12(4), 197–209. <https://doi.org/10.18662/po/12.4/369>.

Khyzhniak, O. The internationalisation of higher education in an asymmetric partner ship – a challenge for the leadership of Ukrainian universities and experiences in solving the problem / Khyzhniak, O., Muradyan, O. // *The Internationalisation of Higher Education Perspectives from the THEA Ukraine Project and Beyond* / Petra Pistor (Ed.), pp. 24–34, 2021. DOI: <https://doi.org/10.25974/fhms-13985>

Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження воєнного стану, карантинних обмежень через пандемію)

В умовах воєнного стану, дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться у навчальних групах

кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборonoю відвідування Університету здобувачам навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформах Zoom і Google Classroom у курсі «Цифровізація освіти: соціологічний ракурс».

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20_____/20_____. р.

Заступник декана соціологічного факультету з навчальної роботи

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«_____» _____ 20_____. р.

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«_____» _____ 20_____. р.